

Светлана Брауновић

Светлосни чворови

(Десанка Ј. Ромић: ИЗА СУНЦА, изд. Књижевни клуб РУ „Буро Салај“, Београд, 1971)

Оно, што би се могло означити лирско — еротском суштином поезије као да се, у чудним некаквим млазевима емоција, боље речено, водопада, хвата дна — вртоглаво и неумољиво. Отуда, „грч врле мисли везује у чвор“ иако „на ивици јаве чека варка“.

У песничким чворовима Десанке Ромић, непатворена и чиста, час набрекла, час „расадник пукотина“, исконска „харфа са хиљаду жица“ покушава да се домогне неугашене светиљке љубави, зато се непрестаном преиспитију и тражи између „две ватре — две обале света“ док „ветрови са југа око плене“.

Испод сиве коре рационалног слуха, за вредности и ствари које разједначавају сан од јаве, као да тавори мек, ломан, на моменте танак стих, који својом лирском сонанцом и емоционалном интонацијом одређује координате песникињиног несрећеног емотивно-еротског хабитуса. Еротски сокови Десанке Ромић, иако зрели и шитки, као да се на моменте стропоштавају у недогледали вир:

„Ухваћена хоћу да будем
Да нестанем у виру изданка“
(„Расцветали Изданци“)

У бескрајном „расаднику пукотина“, како песникиња фигуративно каже за своје еротско биће, „Расцветали се изданци“, и она, како то може само жена, оживотворује љубав у свим њеним видовима. У

емотивном предиву њених непосредних, чистих излива, јер, како песникиња срочи: „нећу да окуви дух сплету“, ваља допунити: и тело, имајући у виду категорију пролазности која је у њеним стиховима очигледна: „трагови нам нестају“ — као да се, скоро са длана улива, точи и ушја једини живот.

Песма „Новембар“ подразумева симболично нестајање, јер „шкрто сунце уморном телу јастук подмеће“. Тај апокалиптички звон, наговештај је краја, и негде, у нутрини песникињина бића непрестано одјекује. Чини се, да би песникиња хтела да усагласи, помири супротности:

„Видом у невиду — бих
Да крајеве досегнем“
(„Ивицом невида“)

Шта остаје после расутих жеља, после „светлосних мостова јутра? Чулна и кротка, пре свега жена, „вреле мисли у чвор везује“, јер је свесна да је „трајање као расејан pepeo“. У поезији Десанке Ромић, песничко биће се додирује са женом, тачније, еротско са лажним, емотивно са ирационалним чудом. Она, једноставно, али понегде, мудро, исказује своје људске разлоге тог чега је, и поред очигледне оптимистичке визије света, заоденута горким укусом начети радости, па се њен латентни бол инкорпорира у један другачије интониран лирски звук“.

„Рани ме време
Рани ме мисао
Семена без клице
Утробу расуше —
Жедни ми извори...”

Песникиња и жена, некако чудно и магично испреплетане, као да се напајају на непрегледном кладенцу: жена трага за здравим соком како би га испила без забрана, ошила се од сласти, пре него уследи „раскорак у коме се тело губи без путоказа”, пре приближавања спиритуалном, платонском домаћивању и призивању љубави. На извештан начин, Десанка Ромић, можда и несвесно чинећи, идентификује своје песничко биће са еротско-лирском суштином. Додуше, „лирски водопади”, да мало слободније и симболичније означимо трајање и чулност њене еротске поруке као да оголе наједном пред налетом беспопштедне истине:

„Живим следећи неки живот
Свеједно што је сан и јава
(Прим: или јава)

Извора нема
У раскораку тело се губи
Без путоказа”

(„Нема путоказа”)

Стихови Десанке Ромић можда немају пуноћу зрелог плода, нису резани вештим занатским алатом, али су срочени чисто као суза, смештени често „на ивици неба и земље”, по неком неписаном правилу, неумољиво топли и жедни. Чудан миг чула назремо када у напрегнутом и одшкринутом - чулу Десанке

Ромић, препознамо неки свој флаид, блиску ломљаву страсти. Све као да постаје апотеоза љубави, репродукција властитог односа, апострофиран грч: „мене пути у беспућа воде”. Овакво опевање љубави није претрпано метафорама, тешким мислима и језичким арсеналом који захтева чвршћу анализу. Десанка поједностављује свој лирски говор. Додуше, покушај интелектуализирања и рефлексивнијег исказа несумњиво постоји („Раскршћа”, „Нема путоказа”, „Крут”). Не оаш смирено и изузетно лирско предиво, али без сумње, и поред неједначености у квалитету стиха и начина песникињиног мишљења и поетике, збирка стихова Десанке Ромић представља на неки начин, зажарену звезду водиљу у нове, неиспитане пределе љубави.

Поезија, у ствари, јесте недвосмислен пут од пораза до тријумфа, од изгнанства до поновног враћања себи, полетања у висине до којих се није могло стићи. А можда и вртоглаво трагањем за сунцем које наједном утекне, али: „Иза таме назире се рабање сунца”.

Не чини ли се, да су претешки трагови које оставља у нама прошлост пуна поруга и зала. Песникиња, на срећу, није искључива. Она верује у о-сунчане брегове, у светлосне чворове, и спремна је да броду у непознато — кормило буде симбол вере и наде у неко лепше, сунчаније светло у тренутку када престаје да траје за то исто светло.

По
ве
ља